

KUTSESTANDARD

Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8	8

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Arhitekti töö eesmärk on tasakaalustatud säästva ja tervikliku ruumilahenduse loomine, ühendades välis- ja siseruumis tervikuks kunstilised, tehnoloogilised, tehnilised ja majanduslikud lahendused. Arhitekt mõistab ja vahendab oma töös tasakaalustatult üksikisikute, ühiskondlike gruppide ja ametiasutuste vajadusi seoses ruumilise planeerimise, projekteerimise, ehitamise, arhitektuuripärandi säilitamise ja väärtustamise ning loodushoiuga. Arhitekti töö on oma olemuselt proaktiivne ja ühiskonnas toimuvaid protsesse algatav, kriitiliselt analüüsiv, sünteesiv ja koordineeriv.

Arhitekti töö sisaldab ruumilist planeerimist, ehitiste projekteerimist (sh arhitektuuri, maastikuarhitektuuri, sisearhitektuuri osa), ehitamist ja projekteerija järelevalvet, kõigi nende protsesside korraldamist ja juhtimist. Arhitekti pädevus hõlmab nii hoonete terviklahendusi kui ka sise- ja välisruumi lahendusi ning sellega seotud asjaspepuutuvat koostööd. Arhitekti pädevust nõudvateks välisruumi ehitusprojekti arhitektuuri osa koostamise objektideks on lisaks hoonetega seotud välisruumile ka teed ja tänavad, väljakud ja platsid ning muude rajatiste ruumilahendused. Oma töös lähtub arhitekt avalikust huvist ning heast planeerimis-, projekteerimis- ja ehitustavast.

Arhitekti loodaval ruumikvaliteedil on kunstiline mõõde, kus ruumiline kooskõla, sobiva mõõtkava tajumine ja tundlik materjalikasutus avaldavad otsest positiivset mõju meie elukvaliteedile. Hea ruumilahendus pakub valdavale osale kasutajatest ilust johtuvat inspiratsiooni, naudingut ja rahulolu. Elukeskkond tuleb ruumiotsustega muuta võimalikult paljudele paremaks.

Arhitekt mõistab, et hea ruumilahendus on teadmispõhine. Ta kasutab hetkel teadaolevat ja sobivamat parimat teadmist, loob uusi arusaamu ja oskusi ning rakendab neid oma praktikas. Arhitekt rakendab oma töös säästva arengu, kliimaneutraalsuse, ringmajanduse ja energiatõhususe põhimõtteid.

Arhitekti töö on loominguline, interdistsiplinaarne ja dünaamiline. See eeldab keskendumist- ja suhtlemisoskust ning empaatiavõimet. Arhitekt suhtleb tellijaga, erinevate ametkondade, erialade ja ühiskonnagruppide esindajatega, mille tulemusel luuakse eeldused kvaliteetse ruumi tekkeks.

Arhitekt töötab nii erasektoris kui ka avalikus teenistuses.

Arhitekt kasutab oma töös mitmesugust kaasaegset kontori- ja projekteerimistarkvara, erinevaid ehitusteabe modelleerimise ja kohateabe süsteeme, visualiseerimise, maketeerimise ning kommunikatsioonivahendeid.

Käesolevas kutsestandardis on kirjeldatud 8. taseme volitatud arhitekt-eksperdi kutsealast kompetentsust.

8. taseme volitatud arhitekt-ekspert on tippspetsialist ja tunnustatud loovisik, kes koostab iseseisvalt ja omal vastutusel planeeringu, juhib selle koostamist, koostab planeeringu eksperthinnangu, koostab ehitusprojekti arhitektuuri osa, juhib selle koostamist ja koostab ehitusprojekti ekspertiisi. 8. taseme volitatud arhitekt-eksperdi pädevusse kuuluvad ka arhitektuuritasemelt ja funktsionaalselt keerukuselt nõudlike ning avalikkuse kõrgendatud avaliku huvi all olevate ehitiste¹ ja maa-alade² planeerimine, projekteerimine ning hindamine.

8. taseme volitatud arhitekt-ekspert on pädev töötama riigi ja kohalike omavalitsuste asutustes arhitektuuri, ruumilise planeerimise ja ruumiloome juhtiva spetsialistina. Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8, on vajadusel ehitusprojekti peaprojekteerija.

Arhitekti kutsealal on lisaks volitatud arhitekt-eksperdi, tase 8, kutsele kehtestatud kutsed:

- Diplomeeritud arhitekt, tase 7
- Volitatud arhitekt, tase 7

7. taseme diplomeeritud arhitekt on spetsialist, kes on arhitektuuri valdkonnas omandanud magistritasemel kõrghariduse või rakenduskõrghariduse, mida täiendab mõningane töökogemus, ja kes töötab volitatud arhitekti juhendamisel või iseseisvalt omal vastutusel ja oma pädevuse piires. 7. taseme diplomeeritud arhitekti pädevuspiirid on esitatud kutsestandardi lisas 1.

Erinevalt volitatud arhitektist ei kuulu diplomeeritud arhitekti pädevusse planeeringu eksperthinnangu koostamine ja ehitusprojekti arhitektuuri osa ekspertiisi koostamine.

7. taseme volitatud arhitekt on kogenud spetsialist. Tema tööosad on samad, mis 8. taseme volitatud arhitekt-eksperdil – tema pädevusse kuuluvad mistahes maa-alade planeeringute koostamine ja ehitiste ehitusprojektide arhitektuuri osa koostamine.

¹ Kõrgendatud avaliku huvi all olevaks ehitiseks loetakse ehitisi, mis asuvad linnakeskustes või miljööväärtuslikes piirkondades, on kaitsealused või ajalooliselt, ehituskunstiliselt, linnaehituslikult või asukoha poolest märkimisväärsed või planeeringutes vastavalt määratud ehitised.

² Kõrgendatud avaliku huvi all olevaks maa-alaks loetakse nt linnakeskuste või miljööväärtuslike piirkondade või kaitsealuste maa-alade planeeringud või linnaehituslikult või asukoha poolest märkimisväärsed maa-alade planeeringud või planeeringutes määratud maa-alad.

A.2 Tööosad

A.2.1 Ruumivisiooni koostamine ja hindamine

A.2.2 Planeeringu koostamine planeeringu erinevates liikides

A.2.3 Ehitusprojekti arhitektuuri osa, sh välis- ja siseruumi lahenduse koostamine kõigis projekti staadiumites

A.2.4 Planeeringu eksperthinnangu koostamine

A.2.5 Ehitusprojekti arhitektuuri osa ekspertiisi koostamine

A.2.6 Ehitise ja ehitatud keskkonna auditi koostamine

A.2.7 Planeeringu koostamise juhtimine

A.2.8 Ehitusprojekti koostamise juhtimine

A.2.9 Ruumiliste otsuste koordineerimine ja ettevalmistamine avalikus sektoris

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Tavaliselt on 8. taseme volitatud arhitekt-eksperdil arhitektuurimagistri kraad (või sellega võrdustatud haridus), pikaajaline töökogemus ja läbitud täienduskoolitused. (Vt B.1)

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Arhitekt, peaarhitekt, ekspert, projekteerija, planeerija, nõunik

A.5 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Kui ettevõtja ja pädev isik pakuvad majandustegevuse korras ehitusseadustiku § 24 lõikes 2 nimetatud tegevusalal oma teenuseid ning tegutsevad, peab ettevõtja vastutusel ja heaks tegutseva pädeva isiku kvalifikatsioon olema tõendatud kutseseaduse kohase kutsega.

Volitatud arhitekti 7. taseme kutsega on seotud eeltoodud lõikes nimetatud järgmised tegevusalad:

1) ehitusloakohustusliku ehitise ehitusprojekti* koostamine;

2) ehitusprojekti* ekspertiis;

3) ehitise* audit.

Kui isik tegutseb planeerijana, siis peab tal planeerimisseaduse kohaselt olema geograafia, arhitektuuri või maastikuarhitektuuri eriala magistritasemele vastav kõrgharidus või vastutava spetsialisti taseme kutsetunnistus või ruumilise keskkonna planeerija kutse.

Nii volitatud arhitekti 7. kui ka volitatud arhitekt-eksperdi 8. taseme kutse annavad õiguse tegutseda pädeva isikuna ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse mõistes piiranguteta ja iseseisvalt.

*Arhitektuuri osa

A.6 Tulevikuoskused

Arhitekti töö keskmes on ruumipädevus ehk asjatundlikkus ja vastutusvõime kujundada ning ellu viia ruumi arengut mõjutavaid otsuseid. Üleilmsete suundumuste (nt kliimamuutused ja loodusressursside nappus, rahvastikumuutused, tehnoloogilised läbimurded ning muutuv ettevõtluskeskkond) mõjul muutub pädevuse sisu pidevalt, mis nõuab muutuvate olukordade ja ideede kriitilist mõtestamist. Andmemahdade suurenedes peab arhitekt suutma hoomata ruumilahendust kui tervikut ja selle mõju elukeskkonna arengule suures pildis.

Loodavad ruumilahendused peavad olema paindlikud ja tulevikuvaates kohaldatavad. Arhitekt peab oskama hoida, arendada ja võimendada ruumilise keskkonna looduslikke komponente. Arhitekt oskab luua ruumilahendusi, mis lisavad majanduslikku väärtust ja soodustavad elujõulise elukeskkonna arengut. Ta kavandab keskkonda, mis kultuuripärandi austamise kõrval loob uusi kultuuriväärtusi ja toetab elukeskkonna mitmekesisust ning elurikkust. Rahvastikumuutuste valguses (nt elanikkonna vananemine, ränded, elanikkonna kultuurilise mitmekesisuse kasv) peab arhitekt arvestama erinevate kasutajate vajadustega, sealhulgas nii ligipääsetavusega kui ka kultuuriliste erinevustega. Arhitekt oskab kavandada kohatajast lähtuvaid ruumilahendusi, mis toetavad elavaid, sotsiaalselt sidusaid ja polüfunktsionaalseid naabruskondi ning aitavad vältida segregatsiooni. Arhitekti töös muutub järjest olulisemaks suhtlemisoskus – oskus luua inimestega kontakti ning ennast arusaadavalt ja argumenteeritult väljendada. Arhitekt peab mõistma globaliseerumisest tingitud muutuvat kultuuriruumi ja suutma suhelda erineva taustaga inimestega. Arvestada tuleb ka tehnoloogia arengu mõjuga – oluline on pidada sammu tehnoloogiliste muutustega, omandada kiiresti uute töövahendite ja -võtete kasutamise oskusi ja lõimida neid töövoogu, nt sõnastada lähteülesandeid tehisarvutööriistadele. Arhitekt peab oskama kasutada uusi tarkvarasüsteeme ja tehnoloogiaid, näiteks 3D-modelleerimist, liit- ja virtuaalreaalsuse tööriistu, ja olema kursis nutikate ehitusmaterjalide ja energiatõhususe tugisüsteemidega.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Volitatud arhitekt-eksperdi 8.taseme kutse taotlemisel on vajalik üldoskuste B.2 ja kohustuslike kompetentside B.3.1–B.3.9 tõendamine. Volitatud arhitekt-eksperdi 8. taseme kutse taotlemise eelduseks on kvalifikatsiooninõude B.1 täitmine.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

- 1) Vähemalt 7-aastane erialane töökogemus 7. taseme volitatud arhitektina viimase 15* aasta jooksul.
- 2) Vähemalt arhitektuurimagistri kraad, mille aluseks olev õppekava vastab kehtivale diplomeeritud arhitekti kutsestandardile ja vabariigi valitsuse 25.10.2004 määrusega nr 312 kinnitatud "Arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneri-õppe raamnõuetele" või arhitektiõppe magistrikraad Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu kvalifikatsioonidirektiivi nr 2005/36/EÜ lisas nimetatud õppeasutusest.
- 3) Lisaks vastab taotleja vähemalt üheksale järgmistest nõuetest**:
 - a) omab doktorikraadi arhitektuuri valdkonnas;
 - b) omab töökogemust planeerimise või projekteerimise projektijuhina või arhitektide töörühma juhina;
 - c) omab projekteerimisbüroo või arhitektibüroo juhtimise kogemust;
 - d) on saanud auhinnalise või äramärgitud koha arhitektuurivõistlusel, mida on hinnanud rahvusvaheline žürii;
 - e) on osalenud üleriikliku avaliku arhitektuurivõistluse žürii töös;
 - f) on osalenud autori või kaasautorina arhitektuuri või ruumilise planeerimise valdkonna rahvusvahelises projektis;
 - g) on avaldanud kirjutisi või artikleid rahvusvaheliselt tunnustatud eriala(aja)kirjanduses***;
 - h) tema loomingut on avaldatud rahvusvaheliselt tunnustatud eriala(aja)kirjanduses***;
 - i) on valitud esinema rahvusvahelisel arhitektuurinäitusel;
 - j) on esinenud rahvusvahelisel konverentsil eelretsenseeritud ettekandega;
 - k) on rahvusvaheliselt tunnustatud ekspert oma eriala mingis kitsamas lõigus (planeerimine, mingit kindlat tüüpi ehitised vms);
 - l) on tegev või tegutsenud lektori või õppejõuna kõrgkoolis andes loengutsükli või juhendades teadustööd;
 - m) tema loomingut või erialast tegevust on pärjatud Kultuurkapitali aastapreemiaga või Riigi Kultuuripreemiaga;
 - n) tema loomingut või erialast tegevust on tunnustatud kultuuriasutus või erialaliit pärjanud rahvusvahelise auhinnaga;
 - o) on aktiivselt ja tulemuslikult tegutsenud arhitekthe ja/või arhitektibüroosid koondava ühenduse juhatuses, eesesisuses või nende moodustatud töörühmades;
 - p) omab vähemalt 2-aastast kogemust avaliku teenistuse tippspetsialistina arhitektuuri ja planeeringutega seotud valdkonnas.

Nõuded kutse taastõendamisel

- 1) Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8 kutse.
- 2) Vähemalt 7-aastane erialane töökogemus 8. taseme volitatud arhitekt-eksperdina viimase 15* aasta jooksul.
- 3) Vähemalt arhitektuurimagistri kraad, mille aluseks olev õppekava vastab kehtivale diplomeeritud arhitekti kutsestandardile ja vabariigi valitsuse 25.10.2004 määrusega nr 312 kinnitatud "Arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneri-õppe raamnõuetele" või arhitektiõppe magistrikraad Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu kvalifikatsioonidirektiivi nr. 2005/36/EÜ lisas nimetatud õppeasutusest.

Lisaks vastab taotleja vähemalt seitsmele järgmistest nõuetest**:

- a) omab doktorikraadi arhitektuuri valdkonnas;
- b) omab töökogemust planeerimise või projekteerimise projektijuhina või arhitektide töörühma juhina;
- c) omab projekteerimisbüroo või arhitektibüroo juhtimise kogemust;
- d) on saanud auhinnalise või äramärgitud koha arhitektuurivõistluselt, mida on hinnanud rahvusvaheline žürii;
- e) on osalenud üleriikliku avaliku arhitektuurivõistluse žürii töös;
- f) on osalenud autori või kaasautorina arhitektuuri või ruumilise planeerimise valdkonna rahvusvahelises projektis;
- g) on avaldanud kirjutisi või artikleid rahvusvaheliselt tunnustatud eriala(aja)kirjanduses***;
- h) tema loomingut on avaldatud rahvusvaheliselt tunnustatud eriala(aja)kirjanduses***;
- i) on valitud esinema rahvusvahelisel arhitektuurinäitusel;
- j) on esinenud rahvusvahelisel konverentsil eelretsenseeritud ettekandega;
- k) on rahvusvaheliselt tunnustatud ekspert oma eriala mingis kitsamas lõigus (planeerimine, mingit kindlat tüüpi ehitised vms);
- l) on tegev võitegutsenud lektori või õppejõuna kõrgkoolis andes loengutsükli või juhendades teadustööd;
- m) tema loomingut või erialast tegevust on pärjatud Kultuurkapitali aastapreemiaga või Riigi Kultuuripreemiaga;
- n) tema loomingut või erialast tegevust on tunnustatud kultuuriasutus või erialaliit pärjanud rahvusvahelise auhinnaga;
- o) on aktiivselt ja tulemuslikult tegutsenud arhitekte või arhitektibüroosid koondava ühenduse juhatuses, eesesisuses või nende moodustatud töörühmades;
- p) omab vähemalt 2-aastast kogemust avaliku teenistuse tippspetsialistina arhitektuuri ja planeeringutega seotud valdkonnas.

* 15-aastane periood arvestab võimalike katkestustega erialasel tööturul (nt tervislikud põhjused, vanemapuhkus, töö avalikus teenistuses jm)

** ajalist piirangut ei kohaldata

*** rahvusvaheliselt tunnustatud eriala(aja)kirjanduse alla kuuluvad publikatsioonid, mis vastavad

teaduspublikatsioonide rahvusvahelise kvaliteedi kriteeriumidele nagu:

- teadusartiklid, mis on kajastatud rahvusvahelistes viiteindeksites (nt Web of Science ja Scopus), välja arvatud kogumikud;
- rahvusvahelistes teadusajakirjades avaldatud eelretsenseeritud artiklid, millel on rahvusvaheline toimetuse, kolleegium ja avatud võimalus kaastöödele;
- monograafiad ehk põhjalikud uurimused kindlal teemal;
- artiklid või peatükid teatud mainekate kogumike ja konverentside väljaannetes, mis on samuti rahvusvaheliselt tunnustatud indeksites (nt Web of Science Book Citation Index ja Conference Proceedings Citation Index).

Kutse andmise korraldus on reguleeritud arhitekti kutsete kutse andmise korras.

B.2 Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8 üldoskused

Mõtlemisoskused

- 1) Analüüsioskus - jagab teabe väiksemateks üksusteks ning näeb detailide taga tervikut. Lahendab intellektuaalseid ülesandeid ja tajub üksiktoimingute või etappide kaugemat eesmärki. Hindab kriitiliselt olemasolevat teavet, loob seoseid ja teeb järeldusi – loob uut väärtust.
- 2) Kriitiline mõtlemine - hindab teabe ja argumentide kvaliteeti, töötleb ja mõistab fakte ning nendevaheliste seoste kõige olulisemaid aspekte. Oskab esitada asjakohaseid küsimusi, eristab fakte arvamusest ja tõeseid väiteid valedest.
- 3) Probleemidega tegelemine - tuvastab ja sõnastab potentsiaalsed ning juba tekkinud probleemid. Jagab suuremad probleemid väiksemateks osadeks, hindab võimalusi ja strateegiaid neile lahenduse leidmiseks.
- 4) Ruumiline mõtlemine - mõistab nii ruumi tervikuna kui ka ruumi erinevate osade vahelisi suhteid ja neid mõjutavaid tegureid. Oskab hinnata ruumi muutmise mõju.

5) Kompositsiooni loomine - korraldab ruumi, et saavutada esteetiliselt meeldiv, tasakaalustatud ja mõjus visuaalne ja ruumiline tulemus.

Enesejuhtimisoskused

- 6) Väärtustest lähtumine - juhendub oma töös ja kutsealases tegevuses üldtunnustatud ja tööalastest eetikanõuetest (vt Lisa 2). Arvestab ka teiste kutsevaldkondade spetsialistide käitumise aluseks olevate heade tavade ja standarditega.
- 7) Juhistest ja nõuetest lähtumine - järgib tööd tehes asjakohaseid juhiseid, nõudeid, eeskirju, õigusakte, standardeid jm. Kohandab ja täiustab tööprotsesse vastavalt asjakohastele eeskirjadele.
- 8) Iseseisev tegutsemine - püstitab iseendale ülesandeid ning lahendab need ja tegutseb sisemiste, mitte väliste ajendite või surve tõttu.
- 9) Eesmärgi saavutamine - teeb eesmärgi saavutamiseks kohaseid valikuid. Tegutseb järjekindlalt ülesande täitmise või tegevuse lõpuleviimise nimel.
- 10) Vastutuse võtmine - seostab oma tegevust võimalike tagajärgedega ning on valmis ja võimeline tulemustest aru andma.

Lävimisoskused

- 11) Suhtlemisoskus - suudab luua teiste inimestega kontakti, väljendab end arusaadavalt ja arvestab suhtluspartneri vajadustega.
- 12) Meeskonna- ja koostööoskus - arvestab meeskonna vajaduste ja ühiste eesmärkidega ning teeb ülesannete täitmiseks teistega koostööd. Koordineerib ja suunab meeskonna tööd eesmärkide saavutamiseks, motiveerides ja inspireerides teisi.
- 13) Teabe esitamine - jagab suuliselt või kirjalikult inimestele või inimeste gruppidele asjakohast teavet.
- 14) Märkisüsteemide kasutamine - Mõistab ja kasutab erialaste sümbolite kokkulepitud tähendust.
- 15) Keeleoskus - kasutab enese suuliseks ja kirjalikuks väljendamiseks eesti keelt vähemalt B2-tasemel (vt Lisa 3). Kasutab oma valdkonnas kokkulepitud oskuskeele mõisteid ja termineid.
- 16) Digitaalne kirjaoskus - mõistab ja kasutab digitaalseid süsteeme, tööriistu ja rakendusi ning töötleb digitaalset teavet iseseisva kasutaja tasemel (vt Lisa 4).

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Ruumivisiooni koostamine ja hindamine

EKR tase 8

Tegevusnäitajad

Koostab ja hindab ruumivisioone, sealhulgas keerulistes, kõrgendatud vastutust nõudvates, kõrgendatud avaliku huviga ja uut strateegilist käsitlust vajavates olukordades.

- 1) Määratleb ruumiga seotud asjakohased õigusaktid, planeeringud ja selgitab välja ruumiga seotud muu olulise teabe.
- 2) Selgitab välja ja kaasab ruumiloomest mõjutatud ja huvitatud osapooled, neid informeerides, nendega konsulteerides ja kutsudes nii neid kui ka avalikkust osalema visiooni koostamises ning hindamises.
- 3) Selgitab välja ruumi kasutustingimused (sh kitsendused ja piirangud), lähtudes kogutud teabest.
- 4) Töötab välja ruumivisiooni lahendused, kirjeldab alternatiive ja hindab neid, lähtudes kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetest ning kasutades erialaseid teadmisi, oskusi, kogemust ja loovust.
- 5) Osaleb teostatavusuuringu ruumianalüüsi koostamises, andes sisendi ruumivisioonide näol, mis lähtuvad kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetest.
- 6) Osaleb ruumilahenduse lähteülesande koostamises (nt planeeringu lähteseisukohad, projekteerimistingimused, võistluste lähteülesanded jm).
- 7) Selgitab ruumilahenduse väljatöötamisel välja asjaomased osapooled, et ühendada ruumivisiooni koostamiseks teadmised, oskused ja ressursid.
- 8) Hindab esitatud ruumivisioone kvaliteetse ruumi aluspõhimõtete alusel.

B.3.2 Planeeringu koostamine planeeringu erinevates liikides

EKR tase 8

Tegevusnäitajad

Koostab planeeringu, sealhulgas ka kõrgendatud avaliku huvi all olevale maa-alale.

- 1) Analüüsib planeeringu lähteolukorda, arvestades ruumilise, majandusliku, sotsiaalse, loodusliku, ajaloolise, kultuurilise jm keskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Koostab planeeringu ruumilise terviklahenduse koostamiseks lähteseisukohad, arvestades avalikkuse ja huvigruppide vajaduste ja huvidega.

- 2) Koostab lähteseisukohtade alusel planeeringu ruumilisi visioone, ruumilisi strateegiaid ning eskiislahendusi, rakendades nii oma teadmisi, kogemust kui ka loovust ning leides funktsionaalselt, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud lahenduse, mis on kvaliteetse keskkonna kavandamise aluseks.
- 3) Mõistab osapoolte vajadusi ja leiab sisulistele probleemidele mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused. Teeb koostööd avalikkuse, huvitatud isikute ja asjakohaste ametiasutustega, kasutades selleks sobivaid koostöövorme.
- 4) Koostab planeeringu ruumilise terviklahenduse koosmõjus teiste planeeringu osadega, lähtudes varasematest analüüsides, visioonidest ja eskiislahendusest. Kavandab sel moel eeldused ja võimalused tervikliku kvaliteetse elukeskkonna kujundamiseks.
- 5) Tutvustab, selgitab ja põhjendab planeeringu lahendust ning vastab arusaadavalt üleskerkinud küsimustele. Tagab teabe kättesaadavuse ning oskab planeeringu eesmärgist tulenevalt välja tuua olulisemaid arutluse punkte.
- 6) Vormistab planeeringu joonised, tekstiosa ja ruumilised illustratsioonid selgelt, loetavalt ning üheselt arusaadavalt, et neid saaks kasutada vajalikes meediumites.
- 7) Hindab esitatud planeeringuid, sh neid, mis on kõrgendatud avaliku huvi all, kvaliteetse ruumi aluspõhimõtete alusel.

B.3.3 Ehitusprojekti arhitektuuri osa, sh välis- ja siseruumi lahenduse koostamine kõigis projekti staadiumites	EKR tase 8
--	-------------------

- Tegevusnäitajad**
Koostab ehitise, sealhulgas kõrgendatud avaliku huvi all oleva ehitise ehitusprojekti arhitektuuri osa välis- ja siseruumi lahenduse.
- 1) Selgitab välja ja analüüsib asukohast, kasutajate vajadustest ja võimalustest tulenevaid lähtetingimusi ning koostab ehitise lähteülesande ja (ruumi)programmi.
 - 2) Koostab lähteülesande alusel ehitise ruumilisi visioone ning eskiislahendusi, rakendades avarat kujutlusvõimet ning leides funktsionaalselt, konstruktiivselt ja tehniliselt toimiva, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud jätkusuutliku lahenduse.
 - 3) Koostab eskiisist lähtudes ehitusprojekti eel-, põhi- ja tööprojekti arhitektuuri osa lahendused ehitusprojektile esitatavate nõuete ja hea tava kohaselt ning kooskõlas teiste ehitusprojekti osadega. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise projekteerimise käigus.
 - 4) Tõendab lihtsustatud meetodil projekteeritava või oluliselt rekonstrueeritava hoone vastavust energiatõhususe nõuetele ning koostab ja väljastab vastava energiamärgise.
 - 5) Vormistab ehitusprojekti joonised, tekstiosa ja ruumilised illustratsioonid ning ehitise informatsioonimudeli selgelt, loetavalt ja arusaadavalt ning ehitusprojekti ja mudeli vormistamisele nõuetele vastavalt, kasutades asjakohast infotehnoloogiat ja korrektset erialast terminoloogiat. Juhendab ehitusprojekti vormistamist.
 - 6) Teeb kõigi ehitusprojekti osapooltega koostööd kvaliteetse, mõistliku ja tasakaalustatud lahenduse leidmiseks.
 - 7) Teostab autoriõiguse kaitseks autorijärelevalvet ning kontrollib ehitamise vastavust projektile. Tagab ja tõendab arhitektuuri lahenduse tervikliku elluviimise ehitamise käigus.
 - 8) Koostab arhitektuurielementide ja ehitustoodete hooldus- ning kasutusjuhendid. Osaleb kasutusloa taotlemise protsessis.

B.3.4 Planeeringu eksperthinnangu koostamine	EKR tase 8
---	-------------------

- Tegevusnäitajad**
Koostab planeeringu, sh kõrgendatud avaliku huvi all oleva maa-ala planeeringu eksperthinnangu.
- 1) Juhib planeeringu eksperthinnangu koostamist, kaasab vajadusel pädeva isiku kontrollima planeeringu osa, milleks tal pädevus puudub.
 - 2) Hindab planeeringu vastavust üldisematele planeeringutele, lähteseisukohtadele ja kvaliteetse elukeskkonna aluspõhimõtetele. Hindab planeeringut kui tervikut ja selle arhitektuuri osa vastavust nõuetele (sh vastavust õigusaktidele, planeeringu koostamisel välja selgitatud andmetele ja põhjendatud lahendusele), planeerimise heale tavale ja, kas planeeringu protsess on toimunud õiguspäraselt. Hindab planeeringu kui terviku ja selle arhitektuuri osa lahenduse esteetilisust, sobivust keskkonda, otstarbekust, kestvust, ajakohasust.
 - 3) Koostab ja vormistab eksperthinnangu. Teeb ettepanekuid planeeringu muutmiseks või täiendamiseks. Osaleb eksperthinnangu andmisega seotud koosolekul ja annab hinnangu korrigeeritud planeeringu eelnõule.

B.3.5 Ehitusprojekti arhitektuuri osa ekspertiisi koostamine	EKR tase 8
---	-------------------

- Tegevusnäitajad**
Koostab ehitise, sealhulgas kõrgendatud avaliku huvi all oleva ehitise ehitusprojekti arhitektuuri osa välis- ja siseruumi lahenduse ekspertiisi.

- 1) Juhib ehitusprojekti ekspertiisi koostamist, kaasates vajadusel pädeva isiku kontrollima ehitusprojekti osa, milleks tal pädevus puudub.
- 2) Hindab ehitusprojekti vastavust planeeringule, projekteerimistingimustele, lähteülesandele ja kvaliteetse elukeskkonna aluspõhimõtetele. Hindab ehitusprojekti kui tervikut ning selle arhitektuuri osa vastavust nõuetele (sh vastavust õigusaktidele, ehitusprojekti koostamisel välja selgitatud andmetele ja põhjendatud lahendusele) ning projekteerimise ja ehitamise heale tavale. Hindab ehitusprojekti arhitektuuri osa lahenduse esteetilisust, sobivust keskkonda, otstarbekust, kestvust, ajakohasust.
- 3) Koostab ja vormistab ekspertiisi aruande. Teeb ettepanekuid ehitusprojekti muutmiseks või täiendamiseks. Osaleb ekspertiisiga seotud koosolekul ja annab korrigeeritud projektile hinnangu.

B.3.6 Ehitise ja ehitatud keskkonna auditi koostamine

EKR tase 8

Tegevusnäitajad

Koostab ehitise, sh kõrgendatud avaliku huvi all oleva ehitise ja ehitatud keskkonna auditi.

- 1) Määrab koos tellijaga auditi eesmärgi, meetodi, mahu ja liigi, arvestades ehitise seisukorda ja pädeva asutuse juhiseid. Kaasab vajadusel auditi koostamisse pädeva isiku.
- 2) Fikseerib ehitise olukorra, määrab kindlaks ehitise rajamise aja ja kasutusfunktsiooni. Teeb kindlaks ehitisele ja ehitamisele esitatavad nõuded ning kogub olemasolevad alusdokumendid, mis aitavad kaasa ehitise seisukorrale hinnangu andmisele.
- 3) Analüüsib, kas ehitise vastab olemasolevale alusdokumentatsioonile, kas ehitise kasutamine on ettenähtud viisil võimalik, ohutu ja vastab kasutusotstarbele ning kontrollib ehitise õigusaktides nõutud dokumentatsiooni olemasolu.
- 4) Kontrollib ehitise või selle osa vastavust ehitise rajamise aegsetele ja hetkel kehtivatele nõuetele.
- 5) Hindab ehitise kahjustusi, mis takistavad ehitise kasutamist vastavalt kasutusotstarbele või muudavad ehitise ohtlikuks. Näeb ette meetmed ehitise nõuetega vastavusse viimiseks.
- 6) Annab hinnangu ehitise arhitektuuri väärtusele ja sobivusele keskkonda.
- 7) Koostab ehitise auditi aruande ja vajadusel korraldab ehitise jooniste koostamise.

B.3.7 Planeeringu koostamise juhtimine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

- 1) Selgitab välja planeeringu vajaduse ja liigi. Määratleb planeeringu eesmärgid, üldistusastme, ruumilise ulatuse ja ruumiväärtused, lähtudes kvaliteetse ruumi aluspõhimõtetest, avalikust huvist ja erinevate osapoolte huvidest. Sõnastab planeeringu lähteseisukohad. Selgitab välja asjakohaste mõjude olulisuse ja ulatuse ning annab sisendi keskkonnamõjude strateegilise hindamise protsessi. Koostab planeeringu koostamise ajakava, juhhib või viib läbi menetlustoimingud, vastutades nende dokumenteerimise eest.
- 2) Juhib koostööd planeeringuprotsessi osapooltega, seades eesmärgiks planeeringu ja selle alusel valmiva ruumilise keskkonna kvaliteedi ja terviklikkuse. Moodustab planeerimise koostamiseks meeskonna, arvestades planeeringu eripära. Juhib ja koordineerib meeskonnatööd, vastutades planeeringu eri osade kokkusobivuse eest.
- 3) Selgitab välja koostöö ulatuse, kaasatavate isikute ringi ja nende vajadused ning tasakaalustab erinevate osapoolte huvid. Korraldab koostööd, kasutades selleks planeeringu liigist ja eripärast tulenevaid kaasamismeetodeid ning koostöövorme. Nõustab osapooli ja tagab teabe kättesaadavuse.
- 4) Koostab planeeringu elluviimise tegevuskava.

B.3.8 Ehitusprojekti koostamise juhtimine

EKR tase 8

Tegevusnäitajad

Juhib ehitise, sh kõrgendatud avaliku huvi all oleva ehitise ehitusprojekti koostamist.

- 1) Korraldab ja juhib ehitise (sh kõrgendatud avaliku huvi all oleva ehitise) ehitusprojekti koostamist ning selle erinevate osade koostajate tööd, seades eesmärgiks kvaliteedi ja terviklikkuse, ning koordineerib projekti osade kokkusobivust ja vastutab selle eest.
- 2) Juhib arhitektide tööühma tööd nii tavapäraste kui kõrgendatud avaliku huvi all olevate ehitusprojektide koostamisel, seades eesmärgiks ruumilise terviklahenduse kvaliteedi, ja vastutab projekti arhitektuuri osa kvaliteedi eest.
- 3) Selgitab välja ja tasakaalustab ruumilahenduses tellija ja kasutaja huvid, vajadused ning ametkondade nõudmised.

B.3.9 Ruumiotsuste ettevalmistamine avalikus sektoris

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

- 1) Koordineerib planeeringute ja ehitusprojektide ruumilahenduste koostamist või koostab neid ning koordineerib muude ruumilist arengut suunavate otsuste ettevalmistamist eesmärgiga võimaldada terviklik, kvaliteetne ja tasakaalus ruumiline areng.

- 2) Esindab kohalikku omavalitsust või riigiasutust planeeringute ja ehitusprojektide ruumilahenduste tellimisel, avaliku ruumi terviklikul arendamisel, hangete läbiviimisel ja arhitektuurivõistluste korraldamisel, seades eesmärgiks ruumi kvaliteedi.
- 3) Nõustab huvitatud isikuid planeeringute ja ehitusprojektide ruumilahenduste koostamise küsimustes, esindades avalikke huve ja üldisi väärtusi.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	22-19112024-2.1.3/9k
2. Kutsestandardi koostajad	Andres Levald, Eesti Arhitektide Liit, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium Andres Ojari, Eesti Kunstiakadeemia Edgar Kaare, Eesti Maastikuarhitektide Liit Emil Urbel, Tallinna Tehnikaülikool Ilmar Heinsoo, Eesti Arhitektide Liit, Arhitekti- ja Inseneribüroo ARX OÜ Jaak-Adam Looveer, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Paik Arhitektid OÜ Kaie Enno, Eesti Planeerijate Ühing, Narva Linnavalitsuse Arhitektuuri- ja Linnaplaneerimise Amet Kalle Komissarov, Eesti Arhitektide Liit, Riigi Kinnisvara AS Lembit-Kaur Stöör, Eesti Arhitektide Liit, ÖÖ-ÖÖ ARHITEKTID OÜ Mae Kõõmnemägi, Eesti Arhitektide Liit Tõnu Laigu, Eesti Arhitektide Liit Veronika Valk-Siska, Kliimaministeerium Villem Tomiste, Eesti Arhitektide Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Arhitektuuri, Geomaatika, Ehituse ja Kinnisvara Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	55
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	19.11.2024
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.12.2029
7. Kutsestandardi versiooni number	9
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2161 Ehitusarhitektid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	8
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Chartered/Principal Architect, EstQF Level 8
Soome keeles	Arkkitehti
C.3 Lisad	
Lisa 1 Arhitekti pädevuspiirid	
Lisa 2 Kutse-eetika	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 4 Digipädevuste enesehindamise skaala	